

PADOVA

55

UNIVERSITARIA
R. BIBLIOTECA SCAFFALE PADOVA
1
20
DONO
ORTO BOTANICO

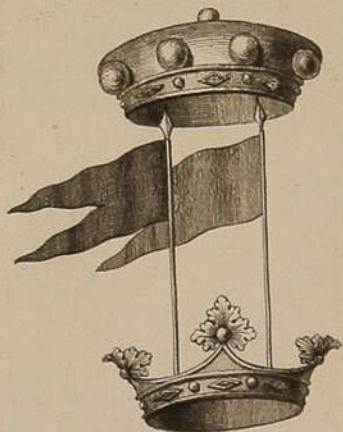
Dono Orto Botanico

C O E L E S T E S

E T

I N F E R I

V E N E T I I S
T Y P I S C. P A L E S E
M D C C L X X I .

C. O. F. E. S.

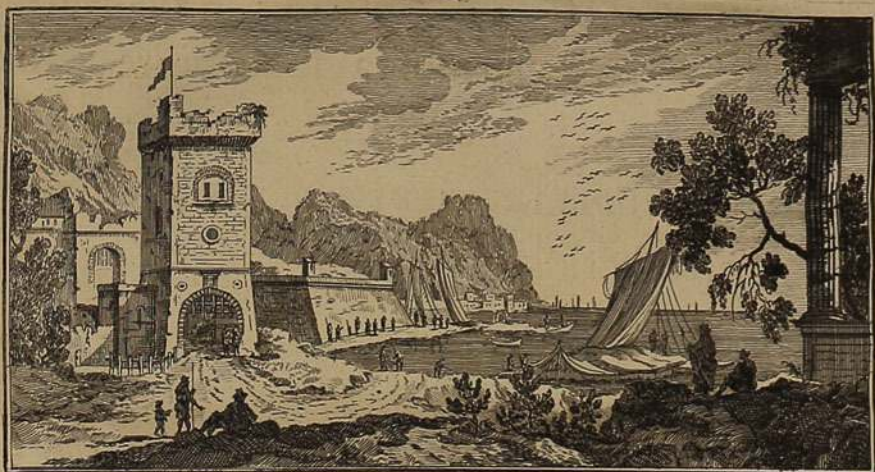
T. N. P. E. S.

T. N. P. E. S.

T. N. P. E. S.

T. N. P. E. S.

P R O L O G U S.

 INGUA Romana tantum excellit linguas modernas , quantum architectura palatii ædificium commune . Harmonia , symmetria , vis , & elegantia in lingua Latinorum , sicut in eorum templis magnificentissimis , observanda sunt . Non opus est exponere argumentum contra modernos versus , semper *μονοτονίαι* insipidos ; dum antiqui vates

occupant lectores variis fonis in mensura
 præstantiore, & harmonia sublimiore. In
 hoc opere paucis mensibus composito, in-
 ter tantas humanæ vitæ tenebras, & iti-
 neris perturbationes, spero quod Critici
 debilitates præteribunt.

*Venetis scripsi 1771. Republica in se venerandissima,
 atque amœnissima.*

COELESTES & INFERI.

LIBER I.

MAGNE parens hominum, princeps Heliconis Apollo,
Æternis sine te tenebris natura lateret.
Dic mihi qua causa dum lustras lampade mundum,
Hesperix indigenæ qui vivunt montibus altis,
5 Quique colunt glaucas Eoi marmoris undas,
Raro sunt dociles vitam perferre beatam?
Scilicet humanos dura de forte creatos
Peccatum, aut terror, vel turbidus ardor obumbrat.
Nulla dies mœrore caret, nox nulla dolore,
10 Sive oritur vitiis nostris, seu numinis ira:

- Aut quia conspicuis nunquam quærenda sub astris
 Est homini requies; series tam horrenda malorum
 Vexat mortales, longæque in sæcula curæ.
- Quidquid, Apollo, tuo calefeceris igne diurno,
 15 Continuis agitur vicibus, certaue ruina.
 Aspicias occasum lætus dum surgis ab ortu,
 Cernis utrumque polum vix e tellure remotus,
 Præteris Æthiopem globulo vertente sinistrum,
 Et validos Gothos labenti despicias axe,
- 20 Quamquam hyemi longa calidis clauduntur in antris.
 Gaudia vana tenent, nam mel corrumpit acetum,
 Aspera confundunt blandis, tenebrosa serenis
 Sollicitæ mentis, vanoque labore sequentes,
 Nec juga ferre volunt, nec solvere jura magistro.
- 25 Ignarique viæ callem mirantur ineptum,
 Quem retinent: imitantur oves, Pindumque relinquunt.
 Hic habitant cives superi, proceresque Sophiæ,
 Divini cœtus; hæc inclyta sydra supremum
 Post somnum, excelsa certe tolluntur Olympo.
- 30 Nequicquam terris Actæi membra sagacis

Crudeles perimunt iniqua morte tyranni;
Ridet & æterna confidens numinis aula.
Inflammat diadema caput, Grajique celebrem
Heroem Sophiæ numero adjungere Deorum.
35 Jam quoque, Phœbe potens, ad te, mea vita, volabo:
Tu mihi divitias aperis, suavissime, charas
Musarum, foliumque tuum, fatumque quod ultra est.
Ipse Deus primum firmamine fixerat orbem,
Et dedit æternum celerem per inania cursum,
40 Quo reliqua immenso radiant tot lumina mundo.
Fulgidus es curru, pulfantibus æthera flammis,
Sol volucrum moderator equum. Quam lætor Eoo
Vultus surgentes pura conspiciere in unda!
Cœlivagas abigis stellas, Lunamque nitentem,
45 Auroramque, dies quæ fert mortalibus almas,
Irradias, propriam lucem sine fine perennans.
Templum purpureis, densisque insigne columnis,
Jure tibi Graji Delphis posuere sagaces.
Dumque pii celebrant votis penetrabile secundis,
50 Aurata in medio radians spectatur imago.

Tin-

- Tincta coloratas monstrant aulae figuras,
 Sculptaque candentes decorant emblemata muros.
 Marmoreis gradibus splendens ex ordine firmo
 Stat focus ignivomus, vinclis arctatus ahenis,
 55 Porta que sola patet tepidos ubi vergit ad Austros.
 Illic innumeri vates altaria circum
 Semper odoratos advolvunt aethera fumos.
 Blanda cohors adsis: tam grandia pandere versu
 Fas fit: cœlestes animos memorare parabo, &
 60 Quos mors atra ruens diverso vulnere adactos
 Misit ad Inferni squallentia regna barathri.
 Fata virum, fata armorum, & mala fata locorum
 Tam memoranda cano: lacrymas effundere vanum est:
 Humanas Fortuna agitat res ordine cœco.
 65 Da mentem mihi, Phœbe, novam, sanctumque furorem
 Inspira, ut prudens valeam tot adire labores:
 Præsidium præbe: volitanti carmine pandam
 Fulgida ad astra viam. Ventos, undasque sonantes,
 Et longum expertus ventoso pulvere callem,
 70 Silvas ac montes, solem, noctisque pericla,

- Ruffos, & Turcas, Pruffos, miferosque Polonos,
Suecos, ac Danos Musa diffante peregi.
Mars clangente tuba primus tremefecit Olympum:
Pallas adest, infertque Ninus fera bella Zoroastro.
- 75 Regnat in Affyriis pharetrata Semiramis oris,
Læthiferoque aufert haufu fcclerata maritum;
Mentibus in magnis nam crimina magna parantur.
Occifum regem decorat fublime fepulchrum;
Conftruit impofitis Babylonis mœnia curris
- 80 Pulfanda, & liquido pomaria pendula cœlo;
Nataque ad imperium Ægyptum devincit amœnam.
Enfe puer Ninias digne refpondet amori,
Flagitium matris nati fi crimina purgant.
Cecrops Palladias conftruxit primus Athenas,
- 85 Trojaque Dardanii Phrygiis eft condita juffu.
Nunc Europa venit, falfo delufa juvenco,
Quartaque pars celebris fignata eft nomine mundi.
Ex Jove & Europa eft Minos juftiffimus ortus,
Cujus Cretenfi circumdatur æquore regnum;
- 90 Post mortem immenfi factus fuit arbiter Orci.

Bel-

- Bellerephonteum fileas cur, Musa, pudorem,
 Qui Stenobæam ultro detrudens pectore casto,
 Edidit egregios felici Marte triumphos?
 Audax dum tentat celsas equitare per auras,
 95 Pegasus irato disjecit corpora dorso.
 Vectus equo aligero fertur super æthera Perseus,
 Saxificumque caput gestat, clypeumque Medusæ.
 Hæc ætas doctis præbet figmenta poetis,
 Quos inter princeps citharædus personat Orpheus.
 100 Sedula percurrens silvas, & olentia prata,
 Dum teneros flores carpit dulcissima conjux,
 Artus pestifero compunxit vipera morfu.
 Mollia funereæ consumunt corpora flammæ,
 Et nimphæ cineres gelida conduntur in urna.
 105 Spernit amor mortem: dictante Cupidine in altam
 Descendit vates foveam maleolentis Averni.
 Portitor ecce Charon nebulosa exclamat ab unda;
 Audax quo pergis? curvo vix Cerberus antro
 Solverat ora ferox, trepidabant monstra barathri.
 110 Latratu cava faxa sonant; violentus & atrox

Dux

- Dux Erebi vivam subeuntem Tartara formam
Horruit, ejecto rugiitque immane veneno.
Consilium ille vocat; surgens ad iussa Tyranni
Orci turba ferox ululatus æthera rumpit.
115 Sed vates fulvo perstringens barbiton auro,
Imperat infernis diuturna silentia monstris,
Euridicenque suam superas revocavit ad auras.
Jamque virum sequitur: sed rupto fœdere Averni,
Respicit uxorem nimio compulsus amore.
120 Obruitur tenebris iterum fugitiva marito,
Morte luens gemina vitam quam perdidit unam.
Fœmineum exosus sexum hic per littora tendit
Barbara, & exanimem gelida sub rupe fufurrus
Detinet; ereptam queritur sibi conjugæ vitam.
125 Jam nunc fata favent votis: en Thracica turba
Hunc videt, & vatem crepitantia saxa necabant.
Dardanius juvenis mox Orphica sacra ministrat:
Euridicis vitula placantur sanguine manes.
Sic Phaeton deflagrato temerarius orbe
130 Dejicitur præceps violento fulmine curru.

- Amphion Tyriis montes in moenia Thebis,
 Splendida marmoribus, blando cum carmine vertit:
 Demulcet filvas, atque horrida corda ferarum;
 Siftunt & dulci currentia flumina versu.
- 135 Ecce Midas stolidus, nummis quam ditior arte,
 Cantui Apollineo præponit murmura Panos,
 Auribus impositis asininis; scilicet aurum
 Doctrinamque inter concordia rara videtur.
 Dædalus Icarios nixus, primosque volatus
- 140 Tentans, ventosis librabat corpus in alis.
 Ambo, ceu volucres celsa de turre ruentes,
 Scandere dum gaudent nimbosâ cacumina montis,
 Despectant mare velivolum, terrasque jacentes,
 Magnificasque urbes, arces, rupesque profundi:
- 145 Sed puer aligeros cœlesti sulphure remos
 Laxans, spumofam cecidit glomeratus in undam,
 Ut cum cæsa ruit præceps de nube columba.
 Nec deerunt pugnæ, nec monstra minacia forti
 Herculi; inauditos superat virtute labores:
- 150 Ingentesque animos ingenti in corpore versans,

Ne quid restaret majus mortalibus ultra
Viribus, Atlantem jussit discedere ab axe
Ætherio, ipse humeris sustentans pondera mundi.
Ast fortis rabidos animi est cohibere tumultus;
155 Quod tamen Alcides nunquam potuisse refertur.
Omphaleem ardebat, puerum raptabat & Hylam,
Vesteque mortifera tabefactus, monte sub Oete,
Flammiferis tandem est devectus ad astra sepulchris.
Ut doceam Veneris nihil esse potentius igne,
160 Nunc Helenæ Paris infausto percussus amore,
Solvit ad Argolicos turgentia carbasa portus.
Ipse pater Priamus lacrymis pius orat obortis:
Siste ratem nostra princeps vefanus in unda,
Fallit amor sensus, ardores excute cæcos,
165 Tyndaridis magico non fulgent ora colore.
Perdere nec Priami velis florentia regna.
Irridet juvenis patri, longeque recedit:
Rarus nempe timor vehementes sistit amantes.
Sed Priamus tacitis veneratus numina votis,
170 Obrue devotam dixit, Neptune, carinam,

Adversosque vocat ventos; fluctusque minaces.
 Ecce pater Teucrum motis surrexit arenis,
 Terque procelloso concussit littora ferro.
 Protinus attonitam resonantia marmora pulfant
 175 Classem; terrifico reboant elementa tonitru:
 Pontus habet mortisque minas, iræque furores,
 Atque micant nubes resolutæ fulmine crebro.
 Jamque redire animus, sed cedunt omnia Fatis
 Sidera sic voluere olim; raptavit adulter
 180 Pulchram Helenam, sacrumque hospes violavit honorem
 Atridis: Trojæ fuit hæc mala causa ruinæ.
 Sorteque vindictæ vires præstante Pelasgo,
 Mox Agamenoniis arserunt Pergama flammis.
 Debuit exulibus Phrygiis Romana potestas
 105 Imperium terrarum orbis, Trojaque ruente
 Orta est impavidis Æneia Roma colonis.

COELESTES & INFERI.

LIBER II.

QUID potius nobis quam nunc Venus ipsa canatur?
Sive colorata fluitat super æquora concha,
Aut exquisitam servat Florenta figuram,
Sive domos picti regnatix tendit Olympi.
Undique jaspidibus decorata est aula refulgens
Sedibus argento pretiosis, mixta corallis
Pars quoque purpureis, & duro pars alabastro.
Est thronus in medio pedibus suffultus eburnis,
In gyrum egregius fertur perfusus odore
10 Nimpharum chorus, & volitantes ordine circum

Ali-

Aligeri, nudi saltantes undique amores.
Hic sedet, & causas tenerorum tractat amantum;
Lethæisque undis perjuria cuncta teguntur.
Nec tamen hic splendor, castus, thalamique nitentes
15 Sufficiunt Veneri fulgentia poma tenenti.
Interdum formosa thoris Dea profilit altis,
Quos Vulcanus amans de puro fecerat auro;
Et delapsa polo, pulchris comitata puellis,
Vadit ad Oceanum; resonanti concita vento
20 Protegit æquoream Cyprum, lætamque Cytheram,
Marmoreo gaudens templo, & fumantibus aris.
Spumigenam dixere Deam, nam spermate ponti
Prognata est; excelsam mox Diva incolit Idam
Vere novo facilis, viridique in gramine blandos
25 Inter & amplexus fingit malefana sopores.
Arfit amore tui Anchises Vulcania conjux,
Molli succubuit gremio Mars, flosque juventæ
Præda enormis apri eheu! tinctus murice Adonis.
Interdum & parvos ducens pulcherrima currus
30 Nube vehi gaudet niveis spectanda columbis.

Edo-

- Edocet aut cycnum roseis parere lupatis.
Ætherias intrare domos, atque aurea regna
Elyfii est animus, vernant redolentia semper
Gramina, & halantes divinis floribus horti
35 Dulces sunt patriæ, soboles, charique parentes,
Famaque, Mercurius, Mars, Jupiter, atque Minerva;
Dulcis & est Plutus, dulcisque salutifera Hebe:
Sed Venus est homini summa & suprema voluptas.
Attamen alma Venus nescit turbare Sophiam:
40 Sedulitas, Musarum ardor, laudisque cupido
Haud intermissum semper petiere laborem.
Libera res amor est: contraria vincula damno
Omnia, quæ leges, non quæ experientia monstrant.
Decreta absurda, & rerum præposterus ordo
45 Si regnent terris, post funera fera quiescent;
Umbræque Tartareas descendet libera ad undas.
Rostra colo, jura & veneror, jurisque peritos;
Pondera legum odi: vidi ipse volumina, quæ non
Antiqui potuere patres, nec possumus ipsi,
50 Nec fervare atas poterit ventura nepotum:

Nec

- Silvaque multiplici squallens truncanda bipenni est.
 Codrus Cecropias tenuit rex ultimus oras,
 Pro patria haud dubius sævis occumbere Fatis,
 Martigenum pulchro deponit corpora campo.
- 55 Hesioidus viguit magnus præceptor arandi:
 Maximus, & solus secum spatiaitur Homerus.
 Nunc vos, O Charites, nunc tu mihi numen, Apollo,
 Ocyus Aonias pertundite pectine chordas.
 Debilis alta paro, vastum turbare leonem ;
- 60 Sed prius excelfo Phœbus descendet ab axe,
 Quam, Smyrnæ, tuæ fileantur carmine laudes.
 Ardua bellifoni celebretur gloria vatis,
 Scilicet auricomæ dum gaudent carmine Musæ.
 Aspice, depictis crepitantia terga pharetris:
- 65 Innumeræ veniunt equitum, peditumque catervæ.
 Jam simul heroes jaçantia verba loquentes
 Occurrunt, turmasque cient cœlestibus armis.
 Hic fugit Argolicum, dum perdonat Illion alter,
 Et fatiant animos immani cæde feroces.
- 70 Territat insanis me factis ensifer Ajax,

Illius

- Illius voces, firmosque in corpore nervos
Obstupeo, nam magna parat, mirabile dictu,
Volvere nubivagas ingenti robore rupes.
Viscera percussi sonuerunt pondere ferri,
75 Sanguineo dum prosternit Sarpedona campo.
Frustra Peleidaë pugnat Patroclus in armis;
Impiger Hector adest, metuendam cuspidis umbram
Concutiens longe; coniecto vulnere fossum
Patroclum juvenem moribundum in pulvere mergit,
80 Instauratque iterum pugnam, latosque per agros
Agmina mortiferæ senserunt fulmina dextræ.
Pelidem spectro minitantem in vultibus iram,
Et rutilant vario flammantia lumina letho.
Horresco, cumulis dum cæsis addit acervos,
85 Insultans rapido prostrata cadavera cursu.
Temperet a lacrymis quis cum miserabile fatum
Hectoris aspiciat? gladio furiosus Achilles
Incutit, inque fugam vertit; nunc eminus hasta
Dejicit excelsum transosso gutture Teucrum:
90 Jamque ferox pergit laceranti volvere curru

- Hæctora, quo numquam ceciderunt Pergama vivo,
 Avertoque oculos, Priamo dum castra petenti
 Corpus vendebat librato sordidus auro.
 His tenuit sæclis Ægyptia regna Sefostris:
 95 Vincit & Æthiopes, Scythas, Parthosque remotos,
 Pyramidasque sruunt miracula maxima mundi.
 Ipse & ab Eubopa Colchorum rege secundo
 Vincitur, & celerem infelix religatur ad axem;
 Sacraque multifonis onerantur corpora vinculis.
 100 Leges condebat clarus virtute Lycurgus,
 Exul nec dubitat pupillo reddere sceptrum.
 Condidit infelix Dido Carthaginis arcem.
 Sardanapalus opes, uxores, seque sepulchro
 Ignifer injecit fato vefanus acerbo.
 105 Depulsum vita, sævis & ab hostibus urbe,
 Monstrum hominis dicunt; causam sed nescio; luxus
 Sufficit, haud ratio sacrum maculare Monarcham.
 Princeps sanguineis fuerat si promptus in armis
 Et pariter luxu, magno frueretur honore.
 110 Quidve foret multis infausto Marte subactis,

Quos

- Quos nunc magnanimos, justosque, bonosque vocamus?
Ex solo eventu referetur gloria mundi.
En projecta lupis infantum corpora fulvis
Queis lupa dente vorare solet, fert ubera amica.
115 Romulus, atque Remus struxerunt mœnia Romæ.
Fratrem saltu ausum muros transire recentes,
Major letheo, miserabile! merfit Averno.
Invidia in causâ est, & regni tanta cupido.
Militiæ & genti, raptis sine more Sabinis,
120 Præbuit incrementa, Numæ Romamque relinquens
Heros, stelliferis raptatur in æthera bigis.
Gentis Aristomenes Messanæ gloria clarus
Bellum infert Spartæ, ducente in prælia turmas
Carmine Tyrtæo; comprehensus, tortus, & ictus
125 Lævus Aristomenes fortunæ ludus iniquæ,
Exul, quam in patria vixit felicior ipsa.
Tempestate illa multi crevere coloni.
Corcyræ posuit dives castella Corynthus;
Phalantus curvi fundamina falsa Tarenti;
130 Chalcedon Megares firmavit mœnia magna.

Omnes Romanis hi præda fuere catervis.
 Tu, Numa, pacis amator eras sanctissime semper,
 Instituens Romæ Vestalia sacra quadratæ.
 Hostilius sequitur: deerat nunc ni hostis in illo,
 135 Fratribus Albanis auso decernere bellum;
 Roma matremque suam venerandam diruit Albam:
 Tullius & periit combustus fulminis ictu.
 Ancus nec pacem omittit, neque bellica spernit,
 Ædibus ornavit Romam, numerumque Quirorum
 140 Bello subjectis augens, ad littora portam
 Condidit, explicuitque externis ostia palmis.
 Nunc Draco & exiguas culpas heu! morte severus
 Increpat, horrendam scribens in sanguine legem.
 Hunc læfere joci, falsa & ludibria: multis
 145 Obruitur petasis, toto plaudente theatro.
 Dulcis ades resonans tua fila, canorus Arion,
 Fluctibus in mediis nautis jactatus avaris.
 Tutior at liquida fuit hic citharædus in unda,
 Quam navi; Siculas vehitur securus ad oras
 150 Delphino: hunc auri non tangit cæca cupido.

Romulidum Priscus sacrum diadema recepit
Tarquinius; Tanaquil summum huic quæsit honorem,
Faustos interdum nupta ditante maritos.
Intulit exuvias Romam, victisque Latinis,
155 Primos instituit populo mirante triumphos.
Emicuit tandem Græcorum blanda Poesis.
Castoris Alcmæon numeravit gesta benigni;
Fœmina nec Phœbo quam Sappho gratior ulla
Exstitit, impuros si non cecinisset amores,
160 Castaque non castam vulgasset Musa poetam.
Nunc quoque scepra Solon doctissimus Attica sumit,
Expellens regno lethalia jura benigno.
Tutor Areopagum verbis, dein moribus ornat
Imperium, quod non voluit, Cyprumque recedit.
165 Grajaque nunc numerant sapientem littora prolem.
Pittacus, & Thales, Chilon, Solon, & Cleobulus,
Atque Bias, septem tecum, Periandre, fuerunt,
De tripode aurato dignissima turba beata
Contendunt Sophia; meruitque referre trophæum
170 Quisquis cedendo: nulla est sapientia major,

Sper-

Spernere quam fulvum toto de corde metallum,
Atque suas aliis meritas concedere laudes.

COELESTES & INFERI.

LIBER III.

T

ARQUINIUM Priscum perimunt ficaria tela.

Occupat imperium vili de forte redemptus

Tullius: hic domuit forti certamine Etruscos;

Instaurat censum prudens, numeratque Quirites.

5 Principio felix; sed quem Fortuna beavit,

Orbavit regno, & vita fera Tullia proles.

Murmurat en Helicon! suavissime cycnus in unda

Captus, Anacreon, eheu! mox periturus acerbis,

Bacche, tuis acinis. Phalaris vexabat Agrentos

10 Tormentis; tauro calefacto membra Perilli

Com-

Combuffit proprio. Circa hæc quoque tempora prudens
 Æſopus tradit fabellas mente ſagaci.
 Squallida compenſans mentis ſua corpora luce,
 Civibus infans ſcopulo detruditur alto,
 15 Et de Fortuna injuſta virtute triumphat.
 Humanos dat brutis ſenſus, ſcilicet ut nos
 Ingenio pudeat brutali peſtore vinci.
 Cepit Erichthonias doctus Piſiſtratus arces;
 Vixerat & felix, ſi quam bene cautus in hoſtes
 20 Extiterat, fictos idem caviffet amicos.
 Nunc canis exſuctis præbet nova pabula mammis
 Cyro, qui primus Perſarum ſceptra teneret.
 Peſtoris eximii princeps, generoſus, & audax:
 Aſtiagem, Medos, magnam Babylona redegit;
 25 Maſſagetas ſternit. Tumidas ut ſemper ad iras
 Fœmineum proclive genus, regina parabat
 Vindiſtam Tomyris chara pro prole necata:
 Et regem poſt tot quæſitos orbe triumphos
 Decepit victrix; teſta ſpumante cruore
 30 Heu caput immerſit: dum neſcit fœmina fraudes,

Nec

- Nec tua te virtus, nec te aurea vitta tegebat.
 Et si alii referant, heroem vulnere cæsum
 Militibus, mortem nullo mandante, nec unquam
 Invenisse virum tam vis, regnique capacem.
- 35 Lydorum Cræsus ditissimus orbe tyrannus
 Marte minor Cyro, periturus in igne sepulchrum
 Conscendebat; sed memorans dictata Solonis
 Parcitur: immensis opibus quam perdidit olim,
 Debuit hic Sophiæ servatam e sulphure vitam.
- 40 Mæstatis focero, atque uxore, & fratre Superbus
 Regnat Tarquinius; patris mox Tullia visa est
 Dilacerans volucris sacrata cadavera curru.
 Prodigium sceleris! Medæ facta cruentæ
 Tullia præcellit: post horrida funera manes
- 45 Ignibus excruciant Furiarum turba furentum.
 Tanti flagitii causa, mihi credite, Cives,
 Valde peccastis solum signare Superbum.
 Pythagoras Samius spargit præcepta peragrans
 Mira per Italiam, nec cunctis credere fas est:
- 50 Scilicet auratum femur accepisse volebat,

- Post obitumque homines variarum membra ferarum
 Sumpturos: quid non mortalia pectora cogis
 Mentis inops doctrina? virum mors abstulit ultro
 Esurie properata, perimunt sed dogmata sacra.
 55 Tempore non alio pictis fulgebat in armis
 Cambyfes; tremuit celebrato nomine tellus
 Affrorum, agnovitque Ægyptus regna subacta.
 Per deserta diu rabido sub sole vagatur,
 Victo Psammetto; brevis at fuit iste triumphus.
 60 Terribili vento spissæ tolluntur arenæ,
 Castraque fluctivaga tumulantur mole sepulta.
 Traditur ex Apidis scelerata cæde furorem
 Immissum, proprii periit quia vulnere teli,
 Quodque furor præstare, ajunt, is præstitit omne.
 65 Cur memorem infandis Ægyptia templa ruinis,
 Pollutamque fidem, & maculatas cædibus aras;
 Occidit fratrem, dextram jungitque sorori,
 Principibus Persis, Prexaspi prole, necatis,
 Sceptrum Dario, & præclara insignia Regni.
 70 Dentulit hinnitu sonipes: ut maxima damna

Sæpe etiam levibus debentur commoda rebus.

Junguntur cum ponte Asia, atque Europa, nec Ister,
Bosphorus, & Scythæ non Perfidis ense subacti.

Quin etiam cœptis digressio parvula distat:

75 Hic tamen est animo flumen memorare celebre,
Quod qui forte videt, curam obliviscitur omnem.

Est prope Schaffusen ingens Rheni cataracta.

Dum fluit Helveticas humectaturus arenas,

Indigenæ celebrant antiquo more perenne

80 Fœdus, cum dextris data sacramenta levatis.

Albicat insignis mixto viridante smaragdo

Resplendens vitreum gemmati gurgitis æquor.

Iris purpureum contorquet desuper arcum,

Alta coloratos ostentans sole racemos.

85 In barathrum horrendum rapidis ruit amnis ab alto

Vorticibus scopulo, cœlumque aspergine tentat.

Et veluti immensæ nubes de fidere lapsæ,

Terribiles raptim montes volvuntur aquarum.

Prodigium visu! reboant ter millia longe

90 Æthera; formidant animalia cuncta fragorem

Ingentem, credasque chaos minitari elementa.
 Æterno strepitu æternos testantur honores
 Numinis excelsi, cui parent flumina mundi
 Tarquinius pulsus, cuncta cum prole, Lucretæ
 95 Ob raptus, vitam scindit malefanus amaram:
 Audax hoc genitus tantorum causa malorum
 Vique, minisque furens uxorem raptat amici.
 Nox ubi lethæa terras caligine texit,
 Tarquini natus gemmis, auroque coruscans
 100 Aggreditur thalamos agitata mente Lucretæ,
 Illa pudicitia fidens, experisque timoris,
 Custodes nullos, tutamina nulla tenebat:
 Sextum ut conspexit stupefacta, immotaque paulum
 Horruit, & castam properans vocat ore Dianam.
 105 Sed princeps supplex trepidantis brachia stringit,
 Osculaque in roseis sonuerunt pressa labellis.
 Ah mihi concedat tantum Venus aurea vitæ!
 Ipse ego te veluti tremulus, confectus & annis
 Aspiciam, nitidosque pedes prostratus adorem.
 110 Gloria, laus patriæ, Lucretia, fama Quiritum,

Diva

Diva beata mea es pulchris formosior astris.
Eheu! cur in me claros non vertis ocellos?
Uror, & infelix depascit flamma medullas.
Per Venerem juro, & Solem, me absorbeat optem
115 Terra prius, quam te fallam, promissave frangam:
Imperium sine fine dabo, sine fine futurum.
Nil tamen hæc profunt, suaves si vertere vultus
Dura negas, regisque oblatum spernis amorem.
Non poterat confusa loqui; præcordia terror
120 Ingruit, & toto vertit de pectore sensus.
Principis illa tamen violentis concita factis:
Quid tibi, Sexte, inquit mecum? non sum tua conjux;
Et pietas, socialis amor, jurataque sacra
Tempus in omne jubent pactum servare fidele.
125 Cæcus amor tuus est: gelidæ nisi mortis imago
Ibit in amplexus umquam Lucretia turpes.
Haud votis matrona ullis, precibusque movetur,
A Sexto torquens ardentia lumina semper.
Ille abiturus erat, tunicis sed forte solutis
130 Nuda stabat, rabido præbens alimenta calori.

Sextus

Sextus divinum admirans sine veste decorem,
 Urgete amore suo; complexus corpora demens
 Clamantis frustra, sacrum violavit honorem.
 Jamque reversurus princeps turbatus ad aulam
 135 Divitias incassum offert, sceptrumque Quiritum.
 Eheu me miserum! dixit, nitidissima conjux,
 Pone modum lacrymis, nec tanto indulge dolori;
 Adstringesque manus vanos promittit honores.
 Illa videns se delusam, læsumque pudorem,
 140 Haud intermissas fundit vesana querelas.
 Orta dies lucem primam vix sparserat agris;
 Quum furibunda viros conjux demiserat urbi.
 Protinus adfuerant sponsus, clarique parentes.
 Illa autem infausto jacuit resupina cubili,
 145 Perpetuo & miseræ manabant lumina fletu.
 Effusis lacrymosa comis celaverat ora,
 Dejectisque oculis luctus effundere sævos
 Haud facilis tentat; ter fletibus ora rigavit:
 Ah! nescitis, ait, quanta aut quæ hac nocte teguntur
 150 Crimina, vel cur infelix tam pectore mœsto

Vos

- Vos hoc sole novo aspicio? Me somnia vera
Nocte hac insanam, nequeo quæ exponere, reddunt.
Sollicito illi adstant animo, dum mente maritus
Tristis stat dubia, fatoque gemebat amaro.
- 155 Sed pater indulgens animum revocare conatur,
Haud secus & sponsæ verba excusantia finxit.
Lucreta interdum rabido conversa furore:
Anne etiam legisque meæ, dominique mei sim
Proditor? ah tacitum potius detrudar ad Orcum.
- 160 Dixit, Romanoque animo Collatia conjunx
Infecit rubros generoso sanguine cultros.
Ecce ruunt subito sponsus, trepidique parentes,
Implentes magno regalia tecta tumultu.
Vindictam haud dubiam per Olympica Numina jurant
- 165 Tarquiniis, populusque vocatur ad arma paratus;
Hujus & eventu quæstus, lacrymæque fluebant.
Excurrunt juvenes passim, castæque puellæ;
Templa Jovis scandunt, vicinaque fana nepotis
Phœbigenæ, rigido manes revocantis ab Orco.
- 170 Illam sed diri rapuit violentia fati;

Nec

Nec Sator omnipotens, artis medicæve repertor
 Avertere manus Parcæ: eheu! nulla potestas,
 Virtus nulla valet duras mulcere forores.
 Nunc porphyriaco tumulus de marmore cæsus
 175 Extruitur Romæ, pulchrumque cadaver in urbem
 Alto sarcophago referebant rure ministri.
 Tollunt pars nexam lauro frondente corollam,
 Parsque sepulchra rosis conspergunt dura tenellis;
 Tendentesque sacerdotes ad fidera palmas,
 180 Clamant, falcigerum virtus domat unica Divum.
 Gloria, palma, decus magnæ Lucretia Romæ
 Nunc inter ad vasti flammantia tendit Olympi
 Mœnia, stellantique Jovis collucet in aula.
 Ipse Deum genitor gemmis radiante superbis
 185 Tempora divina circumdat sacra corona.
 Jamque salutiferi amplexi Numina dextris,
 Semideam dicunt omnes: miserabile fatum
 Fama volans sonuit, terris sparfitque remotis.
 Dum consul Brutus natorum ulsciscitur ausus,
 190 Et Patriæ sobolis præponit justus amorem;

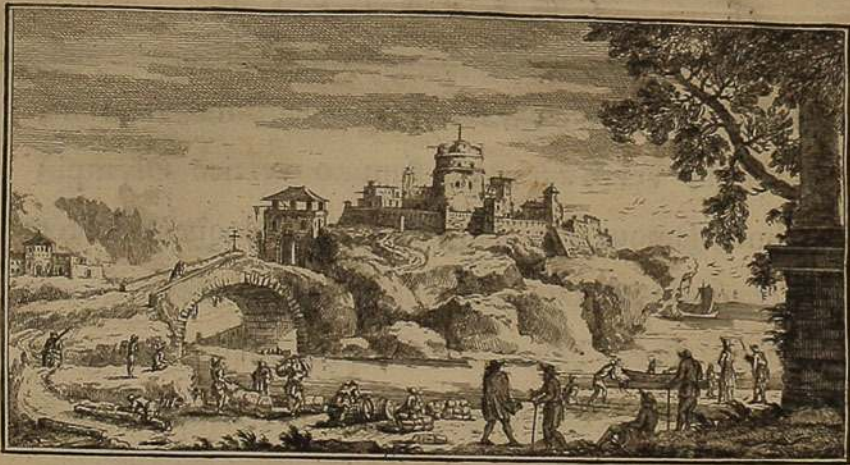
Vindex Tarquinio tendit Porfenna monarchæ;
Sed Romanorum vicit constantia reges.
Mutius ignivoma dextram ter torret in urna.
Scilicet hos animos nunquam esse per arma domandos
195 Miratus, cœpto victor Porfenna recessit.
Rebus in extremis veluti anchora sacra creatus
Dictator; primum est hoc munere Lartius auctus.
Atra fames morbo dudum vastaverat urbem,
Et Latii multis indicunt bella periclis.
200 Consilioque foris simul ac, quis crederet unquam?
Dictator, morbum internum terrore repellit.
Artemesis struxit jam nunc, mirabile factu!
Ingens Mausoleum tumulum meditata superbum,
Conderet ut gelido se Phœnix viva marito.
205 Xerxes Argolicis minitatur vincula terris,
Vix unquam majore alias in prælia ventum est
Mole virum; latos implerunt agmina campos.
Ac veluti obscœnis Ægyptia terra locustis
Cum tegitur, nigraque alarum obducitur umbra,
210 Haud secus & turmæ infestabant Helladis oram.

- Horruit Ægeus, dum tot simul undique naves
 Perfarum vastæ pelago incubuere tumentî.
 Millia pignantum ter centum sparsa fugavit
 Ad Marathona manus tenuissima Cecropidarum
 215 Te duce, Miltiade, in quo millia plura fuerunt.
 Cyniger abscissa dextra pariterque sinistra,
 Solvit in undisonum sanguiflua membra profundum,
 Dentibus ad navem mirando robore adhærens.
 Dario Xerxes obito sua regna capeffit.
 220 Cui non sufficiunt epotæ fluminis undæ,
 Effossi montes, tot ductæ in bella phalanges,
 Regnandique fuit populis tam cœca voluntas,
 Heu miser! infausto raptim mittetur Averno.
 Lugubris angustum dum Phæbe contrahit orbem,
 225 Strataque per terras animalia fessa jacebant,
 Percutit Artabanus striçto mucrone tyrannum.
 Nec non ipse cadis post Artaxerxe jubente,
 Cum natis septem truculenta morte peremptus.
 Instantem Romæ Veturia clara procellam,
 230 Executit, obsessam tenuit quam Coriolanus.

- Matre petente pius devictus victor ab urbe
Castra movet: post paulo a Volſco milite caſus,
Romulidis tribuit propria cum morte ſalutem.
Crudelis fortuna! ubi mors a cive ferenda eſt
235 Ob patriam, civiſque ſed ingens gloria cladiſ.
Es pater Hiſtoriae Tauri ſub montibus ortus
Herodotus, cujus monumenta antiqua tenemus.
Ad Salaminam Perſis jam claſſe fugatiſ,
Graeca Themiftocliſ celebrantur geſta triumpho.
240 Obrutus interea numero, non viribus, audax
Thermopylas prope Leonidas miranda peregit
Virtutiſ, patriaeque cadens dux auxit honoreſ.
Prima Themiftocleſ dederat fera vincla profundi
Cecropiis; poſt haec & Achaica regna ſubacta
245 Juſto ab Ariſtide, & forti Cimone tenebant.
Sed praecclarus Ariſtideſ, quo juſtior uno
Nulluſ erat, nulluſque fuit ſervantior aequi,
Infano a populo patriiſ expellitur oriſ;
Atque Themiftoceleſ fata haud diverſa ſequuntur:
250 Civibuſ ingratiſ inimica ad littora pulſuſ

Edomat invidiam tunc hausto sponte veneno.
 Stantibus his claro viguerunt nomine Athenæ:
 Corruit urbs subito tantis orbata columnis.
 Publica res passim celat fera iussa, tyrannum;
 255 Atque mori ob patriam quid laudabilius orbe?
 Istis temporibus res ingratissima constat.
 Thucuides, alta scripsisti ab origine natus,
 Historiam belli Peloponnesi, gravitate,
 Ingenio; semper radiat tua pagina vero:
 260 Grator es quanto tu obscurior arte videris,
 Lectoremque tui similem, divine, requiris.
 Heraclitus adest, cui fletu lumina semper
 Manant, Democritusque quatit sua viscera risu.
 Jamque Magistratum legit sibi Roma decenum:
 265 Hoc tamen imperium violenta morte solutum est
 Virginis ingenuæ: compescunt jure severo
 Nutantem populum Censor, morumque Magistri.

COELESTES & INFERI.

LIBER IV.

T

E volucrum, regina, canum, funesta ferentem
Spicula, te frontem curvo diademate cinctam,
Oreadumque choro, cui pictæ casta Diana,
Ex humero pendent pharetræ & eburneus arcus
5 Condecorat, Delon, & Cinthum, Ephesumque superbam
Carminibus celebros: contra te stare fugaces
Haud potuere feræ, volucres, piscesve dolosi,
Non hominum genus, ex quo virginitatis honorem
Servasti sacrum; audaces & plectier ausus
10 Te promptam; cœli ante alios spatia alta fecantem.

Lu-

- Lunam per noctem, vel per cava lustra ferarum,
 Culmine vel Tauri, vel summo vertice Olympi;
 Umbrosamque Hecaten, Stygiis, cœloque celebrem:
 Tergemina & Diva, æterna in sæcula salve!
- 15 Justus, suavis homo, fortis, prudensque, benignus
 Contentusque sui, Sophiæ sol fulsit Athenis;
 Delictis fictis Anytus, Melitusque sagacem
 Actæum insimulant: squalenti in carcere vinctus
 Mortis tam factò, quam dicto tela tremendæ
- 20 Contempsit; placido tetram bibit ore cicutam.
 Impatiens errare homines, documenta ferebat
 Cultus vera pii, & cœli venerabile Numen,
 Erudiens mentes, & amantia pectora veri.
 Inque sinum Genii venerandæ flamina vitæ
- 25 Effundens, cœlum Paranymphe milite scandit;
 Famam magnorum transcendit gloria regum.
 Annos sex centum circum & tria millia mundi
 Cecropiæ floret doctrina, & gloria gentis.
 Pulchræ Artes splendent, nec despicienda scholarum
- 30 Otia, nec deerant doctissima pectora Vates.

Quam

- Quam pauci vates, quam rarus in orbe poeta!
Ingenii mortalis apex est fortis Epodus.
Tempore depereunt lapidosi culmina montis,
Fracta ruunt sanctæ veneranda palatia Romæ,
35 Sed vivunt toto diffusa volumina mundo.
Reges laudantur versu, cantatur & heros,
Humanosque deos fingunt cum carmine vates.
Carmine formosam possis mulcere puellam,
Et numeris cœcos pandit natura recessus.
40 Versu illustrantur mores, fama que supremas
Scandimus usque domos; mitescunt carmine curæ.
Carmine durabit FRIDRICI nomen in ævum;
Vivent gesta viri sæclis miranda futuris.
Justus Alexander, Sophiæ spes unica nostræ,
45 Militiæ ignarus rerum splendore tuarum
Excitor, & volvo magnos sub mente triumphos.
Atqui Mæoniis opus est verbisque, modisque,
Ut plectro graviore canam tua gaudia, Princeps.
Rex modo dat Musis, modo dat sua tempora Marti;
50 Evolat, e lepidis ad prælia dira theatris.

Inter

Inter odoratos Potsdami perspicit hortos
 Rerum arcana, Dei sapiens sublimia versat.
 Interdum juvat instructam exercere cohortem,
 Cernere densari cuneos, atque agmina flecti.
 55 Te miles, Bellator! amat, validique Borussi
 Victores tua semper erunt vexilla sequentes.
 Nam te magna mori virtus vetat: inclytus heros
 Servasti patriam, nec te longa auferet ætas.
 Vivet & æternum Sumneri nomen in ævum:
 60 Sæpe coronatis referemus thura camœnis.
 Vesper purpuream tinget dum noctifer undam,
 Phœbeosque vigil præcedet Phosphorus ortus,
 Dum ficcus Boreas rutilantem verret Olympum,
 Solque diem irradiet, nocturnaue tempora Luna,
 65 Dumque Venus fuerit juveni Dea grata, corymbos
 Et dum Bacchus amet, Neptunus regnet in æquor,
 Candida doctiloqui venerabimur ora Magistri.
 Jam quoque Voltarii celebrata volumina in orbe
 Durent perpetuo: sublimi mente Poeta est,
 70 Philosophusque sagax, quo nullus gratior alter.

Vivat

Vivat & Orator, sic Judex, Historicusque,
Arte Machaonia qui pellunt corpore morbos,
Et quicumque alii palmam meruere decoram.
Ipse virescenti cingam mea tempora lauro,
75 Exornans novitate Latinum carmen amictus:
Angustum fugiet si libera fama sepulchrum,
Laus Phœbo est, Criticis æquis, studiumque labori.
Aurea spirati diffundunt verba Poetae
Carminibus, citharæque modos imitantur Olympi.
80 Magnificumque melos lato diffundit in orbe
Gaudia: jam venti faveant, undæque Britannis;
Forte & epos canerem Neptuni pectore dignum.
Littera prima mihi est versus diversa per omnes,
Et postrema modos varios dat syllaba semper.
85 Cognitus hic methodus non exstat vatibus ullis.
Zeuxis, Parrhasiusque rudes animare tabellas
Cœpere: ille alites arte hac decepit, acutos
Hic homines major; mox gratia mira Timantis
Naturam ipsam picturata coloribus æquat.
90 Sic Phidias hominum varias de marmore formas,

f

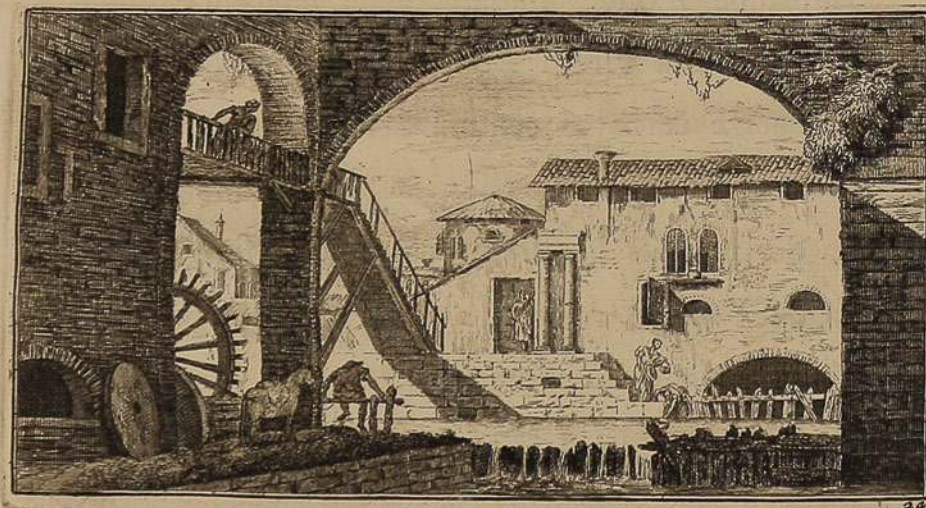
Atque

Atque Jovem dextra jaculantem fulmina sculpsit
 Oritur Isocrates causas tractare peritus,
 Eloquii & cultor scholam fundavit Athenis.
 Tunc Hippocrates Medicinæ gloria nostræ,
 95 Doctrina Ægei meruit diademata ponti.
 Fax belli Pericles quam linguam, promptus ad arma
 Turbavit Peloponnesos terrore secundo
 Martis, prægrandemque sibi promisit honorem:
 Sed propior fors atra ruit, nam pestis Athenis
 100 Hunc perimit. Magnis animis, plenusque furore
 Alcibiades urget rursus in arma Pelasgos,
 Deceptis varia Spartanis arte, doloque.
 Turbidus, atque comis, fortis, pulcherque, superbus,
 Profugit Spartam rursus rediturus Athenas:
 105 Munerat hospitium scelerata cæde benignum;
 Et veluti Numen patrias revocatur Athenas.
 Mox quoque depulsus secura ad littora
 Perfidis, heu viva effigies, tristisque tabella
 Rerum hominum! adverso tandem curante Lycurgo,
 110 Audacem Stygiis animam demersit in undis.

Dum

- Dum Periclis Parcæ vitalia stamina rumpunt,
Nasceris, o divine Plato, suavissimus alti
Aëtei eloquii cultor verique magister.
Aristophanes isto quoque floruit ævo.
- 115 Nunc Artaxerxes regnum, vitamque reliquit:
Princeps ter felix! diris securus ab armis,
Te rapit æterno mitis Proserpina somno.
Nam tibi cui pietas curæ, qui dulcis amicis,
Dii dederunt vitæ rarissima dona beatæ.
- 120 Vela tument Siculas Cecropum vergentia ad oras,
Impiaque Æolides infontes bella ferebant.
Millia multa virum Aëteis cecidere sub armis,
Trinacriæ & naves centum læta ora recepit.
Mox cæsis ducibus, reliqui rapiuntur in urbem
- 125 Captivi, fociis (bello ut plerumque sinistro
Evenit) exutis opibus, gladioque peremptis.
Pindarus ingenio immensus canit ore profundo
Heroum laudes; Euripidis, atque Sophoclis
Musa sonat tragico Græcis jam grande cothurno.
- 130 Jam scena Edipodem, furiosum ostendit Orestem;

Ne memorem ante alios magni nunc carmina vatis,
 Cujus ad Herculeum tremefacta orchestra furorem est.
 Littora Tartarei diversa morte tyranni
 Euripides, Sophoclesque petunt: fors ludicra vitam
 135 Eripuit Sophocli, sed tristia fata priori.
 Ille fuit palmam nimium dum gaudet ademptus;
 Huic lacerata canum cruciantur corpora morfu.
 Ægos ad fluvium vincunt ductore Lyfandro
 Spartani; imperium pelagi secessit Athenis:
 140 Contemptu sic fata solent punire superbos.

COELESTES & INFERI.

LIBER V.

IRIBUS invictis, versuta an fraude Lyfander
Clarior, in dubio, vulpis coriumque leonis
Induit. Argolicæ ductor celeberrimus oræ,
Immortale odium antiquos ostendit in hostes.
5 At Nemesei pœnas persolvit casus Athenis.
Tunc Xerxem Sogdan, Sogdanem truncat & Ochus,
Qui Parisatis fatalia pignora dextræ
Accepit: gelidis Regina armata venenis
Pectora Statiræ vitiavit candida pulchræ.
10 Tunc Artaxerxis Persarum Memnonis ampla

Regna

Regna minor Cyrus felici Marte laceffit.

Ingenti hic animo juvenis, generosus, & audax,

Ni tot fraterna dotes maculasset in ira;

Idem interfectus fratrem dum vulnerat ense.

15 Rettulit in Patriam per inhospita regna Pelasgos
Mille decem prudens Xenophon, memorabile factum!
Attica apis dictus, nulli virtute secundus,
Seu mel diffundit suavissimo ab ore, minacem
Vel stimulum in bello lethalis dextera mittit.

20 Attica triginta vexarunt regna tyranni
Utque ferunt, plures deflevit mensibus octo
Cives urbs casos, quam tot saevo hoste per annos.
Ultor adest iterum Thrasibulus, ad arma Pelasgos
Concitat, ejectis truculenta sorte tyrannis.

25 Dira cicuta necat Theramenem: scilicet ille
Mitius ingenium quam cetera monstra fovebat;
Inter namque malos est virtus integra crimen.
Devictis Grajis Asiae florentis imago
Spartanis se praebet, amor sceleratus habendi

30 Urget: Persarum per littora grata triumphans

Age-

Agefilas pede claudus adest, sed pectore rectus
Laudandus multis; ast non fat cautus in isto
Quod docuit Thebem vincendo vincere Spartam.
Ex Asia hic patrias oras revocatus, in illis
35 Invenit ferrum Spartarum infirmius auro
Persico, & indomitas diversa forte catervas
Ducebat. Conon ad Cnidum classe potitus
Est regis, prostravit Rex ad Cronea Græcos.
Denique naturæ violentia facta benignum
40 Agefilam inducit velis properare secundis
Ægypti in populos, ubi fert bella impia patri.
Nectanebus Tacho: rex præstantissimus armis
Edomuit natum, generoso pectore reddens
Patri iterum imperium; hic vitæ fuit exitus illi,
45 Nam reditu nigrum fummus vir transit ad Orcum.
Romani Vejis indicunt bella superbis.
Gens antiqua ruit non vi, sed fraude: sub altos
Cuniculus muros mediæ demittitur urbi.
Ingens præda trahit populos; dictante Camillo
50 Vexillum in vacuis posuerunt agmina muris.

Tunc

- Tunc prope Roma fuit penitus deleta per arma
 Gallorum, postquam Fabios gemit Allia casos.
 Expugnata cadit, crepitantibus undique flammis;
 Longævique Patres sævo perimuntur ab hoste.
 55 Adde quod atra fames mœstam vastaverat urbem:
 Roma caput mundi certe periisset in alto
 Tarpei castro, ni fortia corda fuissent
 Excita, quod nullam poterant sperare salutem.
 Tunc domitor Furius Vejentum Marte Camillus,
 60 Exul ab ingrata prudens deposcitur urbe,
 Morbis exhaustos gemino certamine Gallos
 Diruit, atque aurum poscentibus objicit acre
 Ferrum, barbaricas vincens, perimensque catervas:
 Compescit plebem Romam spoliare volentem,
 65 Affectatque viam merito sublimis Olympo.
 Pax etiam viridis ramum tunc affert olivæ
 Grajugenis, Persisque nihil qua dulcius extat
 Post belli clades: iterum sed fortiter armis
 Cypria victores debellant agmina Persæ.
 70 Pygmæus certat valido cum robore frustra

Ence-

- Enceladi; Cyprios plectunt, Salamina relinquunt.
 Insignem excipiunt Dionisi tecta Platonem:
 Dumque Plato Sophia, vatesque Philoxenus arte
 Emminet, infontes peregrinos irruit hospes.
 75 Mancipii jam quinque minis hunc vendit ad instar;
 Illum coniecit tetrum malefidus in antrum.
 Floret Aristoteles divis exortus amicis,
 Cui si ulli unquam hominum, rerum natura recessus
 Secretos pandit: sed mens inimica Platoni
 80 Ingenium opponit doctum nimis invida docto.
 Præceptor fit Alexandro, dignusque magister
 Discipulo sublimi, discipulusque magistro.
 Cecropias tonitru quatiit Demosthenes arces,
 Jupiter eloquii. Pelopidas mœnia Cadmi
 85 Expugnat, pueris septem comitantibus, hisque
 Abdita fœminea celantur corpora veste.
 Bœotum infueta Lacedæmon vincitur arte
 Leuctris; ductor erat Thebanis Epaminondas.
 Vir probus, ac patiens, clarus, pariterque modestus,
 90 In summo imperio pauper, generosus, amator

Doctrinæ, fastusque expers in culmine famæ.
 Insolito nexu sejunctas junxerat artes;
 Nam doctrina bonos meliores reddit alumnos,
 Pejoresque malos facit, ut persæpe videmus.
 95 Spartanos sternit Mantinea pugna subactos.
 Victores Patriæ gladium, clypeumque decorum,
 Epaminondam, eheu! crudeli vulnere perdunt.
 Ploravere ducem Thebani; ast excita cœlo
 Fama loquax rapuit, pulchraque in parte locavit.
 100 Seditione potens vinclorum pondera sensit
 Manlius; hunc volvit Cossus dictator ab alto
 Præcipitem scopulo; claræ Capitolia Romæ
 Tunc primum gemini memorantur nomine facti:
 Virtutis Manli monumentum est aspera rupes,
 105 Pœnarumque domus: sic dum conscendimus auras,
 Lapsis in propriis barathrum producimus altum.
 Dictator Cincinnatus capit oppida Quintus
 Prænestem, laurosque refert, meritosque triumphos.
 Ille dies paucos fella cum fascibus usus,
 110 Abdicat imperium; profecto adsumere dignus

Qui

- Qui cito jam victor factus deponere novit.
 Curtius armatus, rapido vectusque caballo
 Romæ flammivomum, misere! saltavit in antrum.
 Sic torquem es proprio meritis, Torquate, duello,
 115 E Gallo ereptam, clarus pietate parentis.
 Tunc quoque fundavit Macedonica regna Philippus
 Fallax, eloquio promptus, solersque tyrannus,
 Plura arguta loquens, ut seria nosceret acta.
 Utilitatis amans sanctissima pacta resolvit;
 120 Præbuit auxilium vincentibus & superatis,
 Submittens bello, variis vel fraudibus hostes:
 Auro non ferro portas patefecit ahenas,
 Regnaque destruxit pretiosis amula donis.
 Perpulchræ celebrat dum rex connubia natæ,
 125 Confodit juvenis, quem castigaverat olim,
 Et cecidit lætas ceu bos jugulatus ad aras.
 Magnus Alexander, metuendum fulmen Eoi
 Nascitur, & jam quadrupedem tractare frementem
 Incipit; angustis sævum compescit habenis
 130 Bucephalum: dum terga premit, victorque triumphat,

Addictus studiis semper circumtulit heros
 Scrinio in aurato divini carmen Homeri.
 Pindaricis laribus Thebis, sobolique pepercit;
 Excoluitque sophos plures, solique Lyfippo
 135 Se fingi, & soli pingi se præbet Apelli.
 E contra Antipater gelidum demisit ad Orcum
 Lumen Naturæ quem protulit alma Stagyra.
 Impiger, invictus cunctos se vertit in hostes,
 Lustrans ignotos veluti sol aureus Indos.
 140 Pellæum indomiti Tyrinthia pocula Bacchi
 Victorem Stygio tandem mersere profundo.
 Sed referunt alii rabida quod corruiit ira
 Rex, & secreto conclusit fata veneno.
 Hæc exempla monent nunquam confidere Mundo
 145 Implexo, fluida variorum sede malorum.
 Victrices alii lauros, tædasque jugales,
 Imperiumque alii commutant funere acerbo.

COELESTES & INFERI.

LIBER VI.

NUNC Oriens quatitur magno turbante tumultu
Mortui Alexandri procerum. Cassander iniquus
Antipatris clari suscepit stemmata regni.

Durior at scopulis, scelerato perfidus ense
5 Ipse sui regis matrem jugulavit Olympam:
Cædit & infantes Pellæa stirpe perempta;
Unus erat Roxana, alter de Barsine cretus.
Abstulit a folio Cassandrum febris aquosa,
Indignum tam lene pati; sed crimina patris
10 Magna luunt nati morbo, ferroque perempti.

Tunc

- Tunc Agathocles Siculorum sumpsit habenas,
 Dives auro, pollens armis, & largus amicis.
 Principio ut faulrix, tardo fors hostis in avo est,
 Sæpius hunc Pœni vicerunt Marte tyrannum.
- 15 Andragothe genitus, dum regnat sævus & atrox,
 Regia probrosa vindex cruce corpora tollit.
 Fortunæ in rifum fic spes verfantur iniquæ.
 Appius ecce viam faxis per millia multa
 Extruit, exornans finuofis fontibus urbem;
- 20 Unde Appii in noftris celebrantur nomina factis.
 Dogmate tunc vario ftudiofos bella Sophorum
 Sejungunt animos. Crates Thebanus amavit
 Pauperiem: Pyrrho docuit fallacia cuncta:
 Est, Epicure, bonum summum tibi fola voluptas.
- 25 Philofophique graves geminum fecernere in ufum
 Mortalem ftatuere animam; fic una videtur
 Damnorum radix, atque altera caufa bonorum.
 Subdita nam remanet pars hæc ratione, fed illa
 Pars ratione carens offundit nubila menti.
- 30 Unde genus miserandum hominum per mille meatus

Ver-

- Vertitur in dubium, & veri vestigia linquit.
 Sponte mali infurgunt ut noxia gramina semper:
 Vir probus est sophiæ, longique laboris alumnus.
 Corde alii sophiæ, ast alii posuere cerebro,
 35 Atque alii nervis sedem; sic spiritus omnis
 Post mortem æthereas non possit scandere ad auras.
 Defluit ense cruor, ficcatur febre cerebrum;
 Et gelido extincti remanent corpore sensus.
 Quis miser incassum veneretur numina votis,
 40 Balsama, thura, crocum, vel splendida templa pararet?
 Morte carent animæ, post mortem magna voluptas
 Magnanimisque, bonisque, & cœli in parte locantur.
 Comica vis decorat lepidissima in arte Menandrum:
 Qui per legatos regali classe vocatus,
 45 Exhilarat reges Ægypti, & regna Philippi:
 Inter & arma viris sapientia præstat honores.
 Manibus infernis nullo cogente paterno
 Devovet exemplo Romæ se Decius audax,
 Pro patria atque mori summum sibi credit honorem.
 50 His quoque temporibus subigit Macedonica regna

Natus

Natus perdendis Pyrrhus, regnisque parandis,
 Speque fuit vana, justo quam ditior usu:
 Optima quæque Heros voluit, sed nulla tenebat.
 Antigono victo, Gallis regnoque repulsis
 55 Turbine belligerum pugnantem fortiter Argis
 Imbellis mulier, delapsaque tegula sternit.
 Votis immodicis qui vastum concupit orbem.
 Palmari obtinuit vix de tellure sepulchrum.
 Divitis Ægypti Ptolomæus sceptrum tenebat:
 60 Ille sororis erat Philadelphus, & artium amator;
 Nam præceptori dat centum mille talenta
 Munera, septenos jamque excipit aula poetas
 Regia, qui Plejades septem sunt inde vocati.
 Bibliotheca ingens Sophiæ nova pabula præbet,
 65 In qua Judaicis lectis circum undique scriptis,
 Edita Divino patuere volumina ab ore.
 Haud procul e muris Pellæi mira Canopi
 Exstruxit monumenta Pharum, turremque micantem,
 Nocturnus ne non vitaret navita rupes.
 70 Principi at egregio plura haud concessit Atropos.

Tunc

- Tunc Evergetes Ægypti regna beavit,
Fata brevi rapuere virum, Philopatre secuto.
Si placitum superis! hæc nomina chara tenebat
E triplici letho fratris, matrisque, patrisque.
75 Sedisse hoc monstrum folio nos scilicet annos
Miramur multos: epulis, vinoque solutum
Corripit exhaustis lethalis flamma medullis.
At foror & conjux Epiphanem dat Philopatro,
Regali titulo indignum, moriturque tyrannus,
80 Fræna Epiphani per littora multa relinquens.
Hunc sequitur Ptolemæus Philometor, ridiculumque
Nomen habet, Cypriis matrem quia propulit arvis,
Et jam bella gerunt Romani prima per undas
Pœnorum, Siculo Hieroni forte favente.
85 Appius ingentem demittit in æquora classem,
Caudicibusque rudem, unde illi post nomen adhæsit;
Hostes in propriis superatque Duillius undis.
Regulus a Siculis fugientia terga secutus
Cæpisset florentem opibus Carthaginis urbem,
90 Ni palmas adimens claro, Xantippe, triumpho

Romanos Siculam pepuliffes rurfus ad oram.
 Dux hic in patriam infigni pietate celebris,
 Tormento invictus, quam bello clarior exftat.
 Nunc ftatuit Zeno illustris tua Stoica fefta
 95 Humanas animas fola virtute beatas.
 Sobrius, incolumifque diu fine crimine vitam
 Expertem morbi centum protraxit in annos,
 Interit in Syria Soter rex, & fua cingit
 Tempora promeriti Antiochus diademate regni.
 100 Hic Deus a Melenis dictus, quia morte tyrannum
 Timmertum abftulerat, Berenicem rexque fororem
 Laodicis nupfit: fed mœftum funere diro
 Horret conjugium, prior uxor namque miniftrat
 Laodice incauto ridens aconita marito,
 105 Fraudeque circumdans necuit Berenice fororem.
 Sic quoque fœmineum regnandi cœca cupido
 Patrare impellit Mavortia crimina fexum.
 Ut vis, atque libido hominum, & petulantia fuma
 In folium tollant lethifera monftra corufcum.
 110 Diffidiis fratrum rabidis Afiatica tellus

- Perditur, atque Hierax devincit Marte Zeleucum.
 Ipse Zeleucus adest Atilo ferus hostis avito:
 Sed latronum Hierax defossus ab ense rapacum est;
 Præcipitavit equus divellens membra Zeleucum.
- 115 Hunc sequitur proles Nicanore cæsa Ceraunus:
 Vindex jam regis decoravit nomine Achæus
 Antiochum juvenem dictum cognomine Magnum.
 Illi displicuit procerum nimis ampla potestas;
 Edomuit Philopatrem armis, & regna subegit,
- 120 Præclarum reddens despectum nomen Achivis.
 Hannibal in Romam ducibus jurata cruentis
 Arma per Hispanas infestus concitat oras.
 Quid majora loquar? genus insuperabile bello
 Heros Marte petit, disjectisque Alpibus arte,
- 125 Punica Romanos terrebant agmina fasces.
 Nec melior quisquam Tyrio, aut solertior arma
 Induit, & dubiæ parat agmina ferrea pugnae.
 Sive acies placuit quadrata extendere forma,
 Cornua seu Lunæ referentes fronte catervas,
- 130 Nunc longum proferre latus, nunc forcipe curva

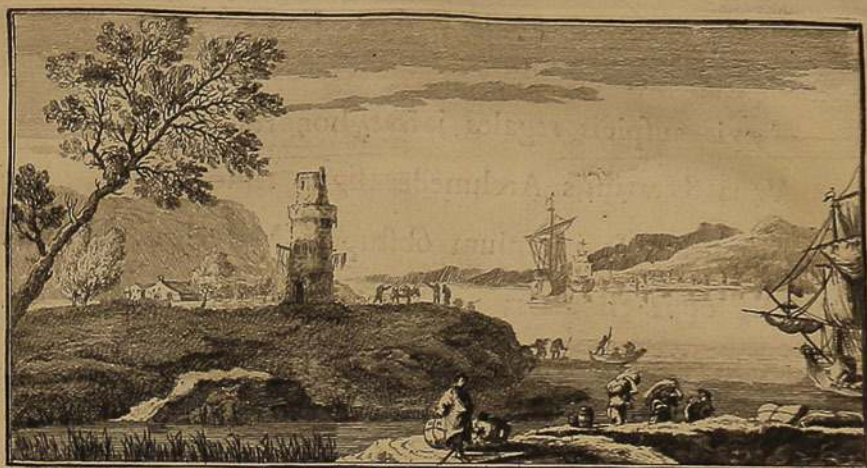
- Hostiles cohibere manus, seu frangere late,
 Sive infesta movet cuneato milite castra.
 Ticini ad fluvium victricis præmia palmæ
 Prima tulit: Fortuna senem, te Scipio, linqvit:
 135 Sæpe etenim juvenes dilexit vana puella.
 Bellona ad Trebiam palmas præbente secundas,
 Squallent marmoreo glaciata cadavera campo.
 Flamini præstat petulantia magna triumphum
 Ternum ad Thrasimenem, Pœnorum fraude perempti.
 140 Quartum vulnus erat Romæ, & prope funera, Cannis:
 Millia quinquaginta hominum cum Consule cæsa
 Sanguine Romuleo glebas tinxere virentes.
 Ter, quaterque ineunt pugnam, sed Marte sinistro
 Jam cedit turbata cohors, undantiaque urget
 145 Agmina per medios volitans ferus Hannibal hostes.
 Haud aliter, fama est, validis Samfona lacertis
 Sæpe Palæstinas campo stravisse phalanges.
 Ingens exitium, clades licet ista Quiritum,
 Vifa parum est; nam Roma stetit, Carthago ruebat.
 150 Heu brevis hora fluit! numquam reparabile tempus
 Per-

-
- Perdedit, atque ducem lethali mollis atrocem
Edomuit Capua in gremio; rapit arma voluptas.
Otia sectatur, festiva & commoda vitæ,
Clamorisque juvant spectacula falsa theatris.
155 Tunc belli rabies, & gloria magna triumphi
Vix trahit armigeros; lascivis agmina ludis
Circumfusa ruunt, cædi devota futuræ;
Romanos Poenus cœpit non vincere, vinci,
Sed didicit. Fabius cunctando maximus hostes
160 Frustratur. Marcelli acies audacia sternit.
Hi patriæ heroes, gladius, clypeusque fuerunt:
Alter cessando, victor fuit alter agendo.
Pro dolor! Hannibalis casu dum Marte Quirites
Effossis Capuæ invadunt mœnibus urbem,
165 Quis fuit illi animi sensus, prope castra jacentis
Dum caput avulsum fratris conspexit, & atra
Cæde videt Pœnorum tot periisse catervas?
Hunc perdunt votis quantum contraria Fata!
Incolumes odio Romanas relinquere terras;
170 Syphacem regno privari, & lumine vitæ;

Pacem

Pacem persuadere domi, quam fregerat ipse;
 Damnarique suis, Cannis quia parceret hosti;
 Principio levis error erat, sed sine timendus.
 Denique Bithynias oras, profugusque, senexque,
 175 Fortunam, & cives, luxumque, moramque perosus
 Tendit, Romana semper metuendus ab urbe,
 Quæsitusque neci tamquam implacabilis hostis.
 Hæc tandem memorans mortem properavit ad ipsam,
 Ultro lethiferos exfugens pectore succos.
 180 Intrepidum quid cor, vigilantia summa, laborque
 Affiduis possit, toto celebrandus in orbe
 Edocuit, summusque fuit dux Hannibal armis.
 Sed tibi perpetui Fabius tribuentur honores,
 Remige qui ammisso Romæ, vastante procella,
 185 Maximus in tanto servasti turbine cymbam.

COELESTES & INFERI.

LIBER VII.

E

GREGIIS ducibus nunquam caruere Quirites:

Fulvius, & Gracchus, & præstans Livius armis,
Nomina clara manent; neque te hic ommittere fas est,
Scipio, præclarus virtutis splendor in armis.

5 Victor Syphacem ter felix igne subegit,
Annibalem ferro, & Romanis subdidit Afros.

Dum poterat patriam Pœnorum subdere sceptro,
Privatus vixit civis, sed nomine tantum
Africani, animique æstus compescere novit.

10 Sublime imperium! sine quo vel summa potestas

Læ-

Lævis auspiciis regales jactat honores.
 Vana Syracusiis Archmedes signa timoris
 Monstrat, & ingenium obstupuit Marcellus acutum.
 Hic opus est artis; collectis namque carinis,
 15 Belligeris tormentis, dux fortissimus instat,
 Aggressus Siculam violento Marte Minervam.
 Sed Sophos in medio circumdatus agmine multo
 Talia dicta refert: Cives, prudentia nostra
 Si steterit, vobisque libet, superabimus hostes.
 20 Principiis obsta; portas claudamus apertas,
 Neu sic Romano cedamus turpiter hosti.
 Gloria nunc stimulat, pietas, charique parentes
 Ulcisci patriam; Romæ contemnite nomen.
 Inventa, indomiti Siculi, est machina nobis
 25 Terribilis, longeque ingentia saxa Gigantum
 Volvet, & emmissi Balearica pondera plumbi.
 Credimus heroum crystalli affurgit Olympo
 Spiritus, & vita fruitur sine fine beata.
 Infideant timidi cornices ossa profanæ,
 30 Et comedant vario squalentia viscera campo;

- Impavidum semper potietur pectus honore,
Sacraque thuricremis furgent simulacra sub aris.
Jam sua cuique dies, & vitæ terminus exstat:
Effugium Stygis antra petit, victoria cœlum.
- 35 Applausere omnes, & strictis ensibus instant.
Pars claudunt portas, pars muros tendit in altos,
Atque alii curvis inducunt flumina fossis.
Interea reddunt clamorem castra tremendum,
Tergora pulsa boum resonant, clangorque tubarum.
- 40 En Marcellus adest, folio sublimis eburneo
Emminet, affatus paucis sic agmina dictis:
Haud memorare opus est longo sermone, Quirites,
Quam vos urget amor laudum, Romæque parentis:
Tot populi, tot victæ urbes, regesque subacti
- 45 Æternam tollunt præclara ad sydera famam.
Me duce Roma suis nunc certat viribus; hostes
Ecce Syracusios: Siculis regina sub oris
Urbs viget auratis spoliis, gemmisque superba.
Ibimus; indocilem ferri vis diruet urbem.
- 50 Dat plausus galeata phalanx; vis diruet inquit.

Protinus armatum rubro nitet agmen amictu ;
 Hinnit equus, volitant currus, clypei que coruscant.
 Dumque e cuniculis resonat tellure sub ima
 Bellantum murmur, violentis ictibus æther
 55 Insonat, & rigidi limatio cruda metalli.
 Nunc acies urbem circum micat ordine certo:
 Hortatur dux armigeros, undisque remotis,
 Defilit in foveam furiosus belliger altam.
 Nunc aries rostro muros evertit adunco,
 60 Actaque præcipites auget ballista ruinas.
 Jam quoque cærelei propiore in littore nautæ
 Pennigero infligunt subtilia vulnera ferro,
 Denſaque ferratis penetrantur mœnia proris.
 Percuſæ tremuere arces, dirumque fragorem
 65 Reddunt armigeri bello, animisque potentes.
 Ædificant alii cæſo de ſtipite turrem,
 Et ſuper imposito concurrunt agmina ponte.
 Ut navis medio in pelago, quam plurima ponti
 Invadit rabies, fluctus ſuperanſque furentes
 70 Propoſito firma eſt, cunctis objecta periclis,

Sic

- Sic nunquam Archmedes muro aut statione repulsus
 Fraeta cruentatum contemnit tela Quiritum.
 Quin sunt conati turrem fulcire ruentem:
 Continuo infractam disjecit pondere molem.
- 75 Nauta ratifque simul sinuoso forcipe presa
 Frangitur, & tumidum longe jactatur in æquor.
 Corpora sic volvuntur equum, turmæque cavato
 Tunduntur scopulo resonantibus obruta faxis.
 Machina belligerum divulsa cadavera circum,
- 80 Aera per, miserisque modis agitata laborat.
 Contremuere omnes; sed dux Romanus in urbem
 Firmat corda minis; portas vi frangit ahenas,
 Ascenditque suos multo cum sanguine muros.
 Privata interea Archimedes se claudit in æde,
- 85 Incurfantem abigens turbam, librosque revolvit:
 Et dum multigenis signabat strata figuris,
 Miles Lethea intentum ferus obruit umbra.
 Ludicra in antiquum redeat cortina nitorem
 Plautus ait; faleque urbano, plenusque lepore
- 90 Scripta Menandrais produxit digna theatri.

- Nec semper populo persona eadem placet; huic vi,
 Cultu illi: hunc dulce juvat, hunc scripta labore
 Vel magno; ast alium torrens quæ copia fundit.
 Clara fuit quondam antiqui censura Catonis,
 95 Pectora sed vitiis nimium exagitata coercet;
 Quemque sibi vetuit luxum, tolerare per urbem
 Aspera morosi noluit sapientia Porci.
 Effrænes epulas, & scorta procacia mulctat,
 Scorta verecundum trepidantia nuda Catonem.
 100 Peccati alterius semper delator acerbus,
 Atque suis culpis pariter delatus & ipse,
 Egregius civis longum vivebat in ævum.
 Hannibalem totis qui propulsaverat oris
 Scipio diffidiis lassatus cessit ab urbe.
 105 Jamque ætate gravis defuncto munere vitæ,
 Grande triumphato linquebat nomen ab Afro,
 Evectumque ducem sublimia ad æthera dicam.
 Illustris Philopoemen, Græcorum ultimus heros
 Messenis captus, vinclis, & carcere cæco
 110 Corpora lethiferis posuit torpentia succis.

Ecce

Ecce propinquabat Pœnorum extrema ruina;
Stante Cato nutare putat Carthagine Romam.
Mars famæ egregiam juveni tibi, Scipio, messem
Exhibet; evertenda fuit Carthago nepoti,
115 Quam proavus quondam faustis devicerat armis.
Contra Romanos obsessos, Asdrubalemque
Armat desperatio formidabile tūm.
Unde mori possunt homines, non vincere semper.
Ignibus incendunt Pœni Carthaginis urbem:
120 Nota parum his fuerat clemens tua, Scipio, virtus.
Hic generi nomen devictis rursus ab Afris
Addidit, & Romæ firmata pace triumphat.

COE-

COELESTES & INFERI.

LIBER VIII.

NUNC Lusitanis Viriatus notus in agris.

Venator celerum pertæsus cæde ferarum,

Fit latro, & subito dux e latrone timendus:

Rex tandem Romam aggreditur felicibus armis,

5 Pluribus atque annis viguit fortissimus astu.

Imperat in Syrios Demetrius ille Nicanor,

Quem Bala devincit, fugientem interficit ense.

Tryphon post Pyscon Ægyptia Regna tuetur;

Occiditur Tryphon, Seletes Antiochusque

10 Regnat, fratre suo longo certamine cæso:

Et

- Et Demetrius uxorem recipit Cleopatram
 Cum folio; cadit ipse suæ mox conjugis arte.
 Sanguineis monstrum valde execrabile factis
 Omne nefas patrat retinendi sceptrâ furore:
 15 Prolem Seleucum dignam moderamine sceptri
 Et fratrem Antiochum scelerata necare volebat:
 Ipsa coacta ferox funestum haurire venenum est,
 Nato quod parat; audacissima sponsa fuorum
 Tortor atrox procerum laudanda est cæde perempta.
 20 Expugnata ruit celebrata Numantia tandem,
 Quæ toties stravit Romanas ense catervas.
 Scipiadis laus hæc: primum is devincere cepit
 Agmina Romulidum cultu luxuque soluta;
 Mox sequitur rigidas victoria prompta phalanges.
 25 Obstât belligeris tantum malefana voluptas.
 Quid Gracchos referam diversa haud morte peremptos,
 Eloquio insignes? nec non sine laude fuissent
 Ni Patria infaustis prope foret obruta rixis.
 Dignior at fletu studiis, belloque celebris
 30 Mortuus in thalamo, tu Scipio, fraude repertus,

Victi-

Victimam nil miserantis atri spectaris Averni:
 Fama tibi at toto monumentum condit in orbe.
 Luxuriam prædulce malum tunc Roma subivit,
 Admisit porta damnumque, & dedecus una.
 35 Splendida venalem corrumpunt dona Senatum
 Jamque oritur bellum minima cum laude Jugurthæ.
 Profecto imperium Roma haud perdidit ipsum,
 Sed famam ammisit columen moderaminis omnis.
 Rex tamen a forti devictus Marte Metello,
 40 Inque manus Syllæ a focero delatus avaras,
 Heu! trahitur longis celsa ad Capitolia pompis.
 Ut Regnum teneat diris est artibus usus:
 Audax, occultus, gressu quo scandit ad altum
 Hic folium, simili durissima probra ferebat.
 45 Pompejus, Cicero, clarissima lumina Romæ
 Nascuntur; sexto post illos Julius anno
 Prodiit in lucem. Quæsitum est profuerit ne,
 An patriæ obfuerit? tibi gratia nulla Quiritum
 Debita, Cæsar, erat qui impleris cladibus orbem,
 50 Ut tibi regnandi via spinis hirta pateret,

Et

Et libertatem posses ut demere Romæ.
Phœbea resonante lyra nunc finditur aura,
Parnassumque vocat vates venerandus ad altum,
Qualem vix fido teneris contingere pennis;
55 Virgiliusque trahens longo sub pectore vires
Instat Olympiæ rapturus dona coronæ.
Jam metam properat, rapidusque per ardua montis
Ad famam eluctans voces comitabor ovantes.
Hic pater herbarum, & compos modulaminis omnis
60 Ruricolæque, ducesque, atque horrida bella canebat,
Mitescit primum tepida cum Jupiter aura,
Et lenis Zephyrus florentes evocat herbas.
Ascræus gaudet mellis redolentis amator
Dum mores, & apum studia in præstante libello
65 Noscit Virgilio: docto monituque beatus
Agricola incurvo tauros exercet aratro.
Hinc vates magnas clades miseratus agrestum,
Si lupus in cultos decurrit perfidus agros,
Ante diem suadet crebris depellere faxis.
70 Nunc tentat divina loqui, Phœbusque sacratam

Vati dat laurum; Martis, Venerisque furores
 Seminat Æneados; fonitus clangorque tubarum
 Insonat, & tenuem sine vulnere vulnerat aurem.
 Dumque notant proceres paucissima verba loquentis
 75 Pro me, Cæsar, ait fat carmina nostra loquuntur.
 Approbat Augustus vatis responsa modesti,
 Virgilium & sapiens animis excepit, & aula.
 Raro prævaluit viventis fama poetæ;
 Illi sed quæ vix ducibus largitur honores,
 80 Applaudens toto confurgit Roma theatro.
 Inclyta perpetuo mens tandem condita fomno est,
 Parthenopeque dolens raptum gemit orbe poetam.
 Nobile de Pario monumentum marmore surgit,
 Et cinis aurata pretiosa reconditur urna.
 85 Tota cohors vatem Aonidum ploravit ademptum.
 Spiritus egregio solis conjungitur astro.
 Hector non minus arma rapit, si fortis Achilles
 Fulminat; eximium si non Fortuna triumphum
 Præbuit, ille tamen nunquam spoliatus ab omni
 90 Laude fuit; nec mutus erit qui vincere nescit

- Virgilium: argentum haud livet si fulgurat aurum.
Debilitate potens qui tendit ad æthera Olympi
Cum cadit erigitur, vincit dum vincitur; ultra
Mortales gressus videt aurea templa Tonantis.
- 95 Pompejus Magnus fundamina prima theatri
Muris erexit solidis Mavortis in agro;
Inque triumphantem Mithridatem bella paravit,
Extremam Romanum aquilas laturus ad oram.
Nunc Arabum turmæ, nunc Albana agmina, nunc &
- 100 Judæi, Hispanique cadunt, & plurima ab ortu
Solis ad occasum retulit Victoria palmas.
Jamque triumphatum terrarum vicerat orbem
Roma ferox; Parthos addit qui rumpere fœdus,
Fallere, & effugere e pugna, quam prælia malunt.
- 105 Incolit Oceani qui Caspia regna Borei,
Quique fretum spectant Rubrum ditione sub una,
Indorumque urbes vincuntur ab ense Quiritum.
Jam Africa, & Europa Pompejus Marte subactis,
Atque Asia pariter Capitolia ad alta triumphat,
- 110 Ipse triumphantis mox tristis victima Fati.

- Abripitur volvente rota Rhamnusia Diva,
 Turbine sed cæco deceptos perdit amicos.
 Hactenus invictum, celebratum nomine Magni,
 Pompejum vicit divino sanguine Cæsar.
- 115 In somnis misero apparet Pharsalicus horror,
 Terret & undisoni longum maris æquor arandum.
 Spes hominum vanas! Sors illi dura remansit,
 Haud etenim sævis vita est fidenda tyrannis.
 Littora cur adiit Ptolomæi nota cruenti?
- 120 Barbara turba vocat regem, dominumque salutat.
 Sed scelus infandum! amplexu jam colla tenentem
 Transcidit Eunuchus ferro regalis acuto,
 Pro dolor! abscissumque caput demittit ad aulam
 Cæsaris; informem truncum, sacrumque cadaver
- 125 Linquit in exustis Libyæ sceleratus arenis.
 Talia cernentis gelidus tremor ossa pererrat
 Conjugis, & vasti fremuerunt Numina ponti.
 I nunc pompa ferox, vultus in pulvere merfos
 Despice Pompeji, terræ pelagique labores
- 130 Mors pedibus calcat; refecanti falce triumphans

- Purpureos sternit reges, inopumque tabernas.
Dotibus egregiis placuit tibi purpura, Cæsar,
Heros, facundus, dictu generosior omni.
Ni tot post animi dotes, præclaraque corda
135 Verteret in patriæ exitium fitis improba Regni.
Ambitione tumens, famæque cupidine captus
Bellum infert Parthis dum, conspirante Senatu
Heu crudele nefas! ficis jugulatur acutis.
Sed mortem Pater omnipotens est ultus amaram:
140 Tres tantum fociis dat percussoribus annos,
Sanguinem ut effusum sanguis, cædesque rependat.
Imperio Augustus potitur, laus, gloria sæcli,
Ni caput abscissum Ciceronis, & aurea lingua
Infixa in rostris crudeli cæde fuissent.
145 Hic tandem Nolæ morbo, senioque gravatur,
Utque ajunt viro: fatis est morbusque, senectus.
Tiberius sequitur vultus simulator honesti,
Monstrum hominis dirum, cui damna aliena placebant:
Obruitur magno imposti sub pondere lecti,
150 Impuramque animam Stygias emmifit in undas.

- Proximus huic, hominis vix dignus nomine, tantum
 Excipit imperium Caligarum nomine dictus;
 Vulnere non uno hunc obruncat Cherea vindex.
 Apposuit Claudii mensis Agrippina boletum,
 155 Qui propriam sapidis mortem depascitur escis.
 Ulcus atrox hominum, matrisque necator, & errans
 Pallidulus Nero stricto se percutit ense.
 Galba senex tenuit cum per breve tempus honores
 Imperii, jussu cecidit confossus Othonis.
 160 Mollis Otho vitæ generosa morte redemit
 Flagitia, occubuitque suo sine murmure ferro.
 Te, cum bacchatus fueras sine lege, Vitelli,
 Carnificis manus haud indigna morte peremit.
 Vespasianus erat moderatus, fortis, avarus:
 165 Perficit hic templum Pacis, mundoque recessit.
 Deliciæ humani generis, Titus inclytus heros
 Ante quidem meruit, summos quam carpfit honores.
 Ecce licet victor dignos cum patre triumphos
 Duceret, eximix pietatis fertur amator
 170 Fecerat a primo quum jam nihil utile sole,

- Perdidimus, dixisse, ille diem. Libitina sepulchrum
Incaſſum pandit; rapitur ſublimis Olympo.
Venatur denſos muſcarum frater acervos,
Nunc hominis miſeri, nunc muſcæ funere gaudens,
175 Tot maſtat cives trepida furibundus in urbe.
Sed tandem hunc miles ſæva confodit in aula.
Hunc ſequitur longa conſectus Nerva ſeneſta,
Qui prudens vaſti cognovit pondera regni.
Explerat vix curſum anni, Trajanus ad altum
180 Cum ſolium evehitur, dignus moderamine tanto.
Incipit enormes triviis hic fixare columnas,
Virtutum omnigenum Princeps, niſi Roma ſub illo
Inſectata eſſet cultores impia Chriſti.
Intumuit Selini diſtenta venter ab unda,
185 Et cineres patriam Capitolia ad alta relata.
Imperat Adrianus confidens arte Magorum,
Et belli impatiens muro compeſcuit Anglos.
Sed labor infelix, nam murus ahæneus illi
Cor fuit armigerum. Chriſti cultoribus hoſtis
190 Viginti retinet regalia ſceptra per annos.

- Tandem vix rabidos concludit fame dolores.
 Defuncti regis pius Antoninus honori
 Ædificat miram sculpto de marmore molem.
 Continuit gentes non vi, at virtute remotas,
 195 Lethalis tandem febris depascitur artus.
 Tunc sophos Aurelius regni suscepit habenas:
 Vexat Christicolas: fervus comitante maligna
 Uxore egregii turbavit gesta monarchæ.
 Sarmaticis bellis præclara morte quievit.
 200 Commodus Aurelii, seu formosissima proles,
 Ut perhibent pugilis, sacrum mactare Senatum
 Ausus erat regno primum, folioque potitus.
 Hæc prope ter denos pestis grassata per annos
 Obruta Narcisso vacua calcatur arena.
 205 Helvius, & Didius paucis sunt mensibus usi
 Imperio; his certo penetrantur viscera ferro.
 Bella Severus agit, clarum superatque Byzantium,
 Christicolas cruciat, sanctum truncat Polycarpon;
 Dissensu natum fracto semota Britannum
 210 Finem sanguinæ fecit provincia vitæ.

Impius

- Impius infausta Caracalla insignia Romæ
Sumit, & incautum aggressus jam vulnere fratrem
Innumerosque alios, queis parceret ipse Severus,
Militis ense sui cadit ictus victima Carris,
215 Nunc puer aurato cingit diademate frontem
Heliogabalus Solisque, Jovisque sacerdos.
Barbara sponsa illum juvat omni crimine fœda,
Imperat ista viro, Romæ, populisque Quirini.
Ultimum erat portentum hominum; ast a milite cæsus,
220 Injicitur tetrum digna cum matre barathrum.
Hactenus Aonides Fatum cecinisse Camœne,
Sit satis, & præsens adsis mihi, maxime GEORGI,
Artibus eximiis decus, & tutamen amicum.
Haud petis inflari populari laude, nec ipsam
225 Despicias oblatam, stabili virtute coruscans:
Justitiæ, Pacisque fator, puri altor amoris.
Demulcens iras Patriæ, Martemque refrænans.
Cui Deus arridet, sequitur Fortunaque, cunctæ
Applaudunt gentes, magna & pars subditur orbis.
230 Jamque laboriferis descendit Musa quadrigis:

Otia grata refert Venetis ruralia Majus;
Et Bucentauri celebratur pompa superbi.

110008

